

*prospera sive demum adversa contingent.
Nihil enim, mihi crede, tam asperum in vita,
nil tam periculosum offendes in quo non hic
liber tibi paucula legenti ope mac solatium sit
allaturus.*

*Postremum, ne quid unquam præclari adeo
fructus depereat, audi, si vis, pauca queis te
monitum vult cardinalis Henricus Henriquez,
aurei hujus libelli enarrator piissimus.*

*I. Certum quotidie tempus huic lectioni
præstutie, illudque inviolabiliter observa.*

*II. Ante lectionem præpara animam tuam
pura intentione, qua solum tuum profectum
quæras; dein, mentis elevatione in DEUM qua
roges donari tibi cœlitus lumen intellectus.*

*III. Lege, non cursive et festinanter, sed
magna cum attentione, et nonnihil more ver-
siculis interserendo: quæque te magis respi-
ciunt, aut movent, relegas velim.*

*IV. Inter legendum pios affectus lectioni con-
gruentes elicere stude.*

*V. Lectionem brevi aliqua adspiratione ad
DEUM absolve, ut semen in terram cordis tui
jactum servet ac fecundet, utque ita optatum
aliquando referas fructum.*

*En monita, benigne lector, quorum accura-
tam observantiam tibi vehementer commendo;
id si præstabis, magnos certe in virtute progres-
sus facies. His te volebam. Vale.*

DE IMITATIONE CHRISTI.

LIBER PRIMUS.

ADMONITIONES AD SPIRITUALEM VITAM UTILES.

CAPUT I.

*De Imitatione Christi, et contemptu omnium
vanitatum mundi.*

*Qui sequitur me, non ambu-
lat in tenebris (Joan. viii.
12.), dicit DOMINUS. Haec
funt verba Christi, quibus ad-
monemur, quatenus vitam
ejus et mores imitemur, fi-
velimus veraciter illuminari,
et ab omni caecitate cordis
liberari.*

*Summum igitur studium nostrum sit, in vita
JESU CHRISTI meditari.*

*2. Doctrina Christi omnes doctrinas Sanc-
torum præcellit, et qui spiritum haberet,
absconditum ibi manna inveniret.*

*Sed contingit, quod multi ex frequenti au-
ditu Evangelii, parvum desiderium fentiu-
nt: quia spiritum Christi non habent.*

*Qui autem vult plene et sapide Christi
verba intelligere, oportet ut totam vitam
suam illi studeat conformare.*

*Christus
dux et lux
nostræ;
Cujus vi-
ta nobis
est norma;
vivendi;*

*Et doctri-
na alia
quarvis il-
lustrior.*

*Sed exulta
epis frau-
dumur.*

*Si vita
non con-
forma-
mum.*

*Potior
humili-
tas, quam
scititiae
justitiae
merita.
tas.*

*Sanctum
vita facit,
non ver-
ba.*

*Omnia
vanitas
ubi non
est chari-
tas.*

*Qui spe
colimur
ad per-
nitia vere
sapit.*

*Vanitas
mera in
divitias,
Honori-
bus.*

*Volupta-
tibus.*

*Longa
vita,*

*Omnibus
que tran-
sistoris.*

*Nulla hic
felicitas,
ubi nulla
satietas.
Eccl. i. 8.*

*Facilius
hic fauci-
atur cor,
quam sa-
ciatur.*

3. Quid prodest tibi, alta de TRINITATE disputare, si careas humilitate, unde dispi- ceas TRINITATI?

Verè, alta verba non faciunt sanctum et justum; sed virtuosa vita efficit DEO charum.

Opto magis sentire compunctionem, quam scire ejus definitionem.

Si scires totam Bibliam exterius, et omnium Philosopherum dicta: quid totum prodest, sine charitate DEI et gratia?

Vanitas vanitatum, et omnia vanitas (Eccl. i. 2.), praeter amare DEUM, et illi foli servire.

Ista est summa sapientia, per contemptum mundi tendere ad regna coelestia.

4. Vanitas igitur est, divitias perituras quaerere, et in illis sperare.

Vanitas quoque est, honores ambire, et in alium statum se extollere.

Vanitas est, carnis desideria sequi; et illud desiderare, unde postmodum graviter oportuni.

Vanitas est, longam vitam optare, et de bona vita parum curare.

Vanitas est, praefensem vitam solum attendere: et quae futura sunt, non praevidere.

Vanitas est, diligere quod cum omni celeritate transit, et illic non festinare, ubi sempiternum gaudium manet.

5. Memento illius frequenter proverbii: quia non satiatur oculus vifū, nec auris impletur auditū.

*Facilius
hic fauci-
atur cor,
quam sa-
ciatur.*

Stude ergo cor tuum ab amore visibilium abstrahere, et ad invisibilia te transferre. Nam frequentes suam sensualitatem, maculant conscientiam, et perdunt DEI gratiam.

CAPUT II.

De humili sentire sui ipsius.

OMNIS homo naturaliter facire desiderat; sed scientia fine timore DEI quid importat?

Melior est profecto humilis rusticus, qui DEO servit, quam superbus Philosopherus, qui se neglecat, cursum coeli considerat.

Qui bene fe ipsum cognoscit, fibi ipsi vilefit, nec laudibus delectatur humanis.

Si forem omnia que in mundo sunt, et non essem in charitate, quid me juvaret coram DEO, qui me judicaturus est ex facto?

2. Quiesce à nimio sciendi desiderio: quia magna ibi inventur distractio, et deceptio.

Scientes libenter volunt videri, et sapientes dici.

Multa sunt, quae scire, parum vel nihil animae profunt.

Et valde infipiens est, qui aliquibus intendit, quam his quae saluti suae deserviunt.

Multa verba non satiant animam; sed bona vita refrigerat mentem, et pura conscientia magnam ad DEUM praefat confidentiam.

3. Quanto plus et melius scis, tanto grauius inde judicaberis, nisi sanctius vixeris.

Noli ergo extolli de ulla arte vel scientia; sed potius time de data tibi notitia.

Si tibi videtur quod multa scis, et fatis bene intelligis, scito tamen, quia sunt multo plura quae nefcis.

Noli altum sapere (Rom. xi. 20.), sed ignorantiam tuam magis fatere. Quid te vis alicui praeferre, cum plures doctiores te inveniantur, et magis in lege periti?

*Scientia
fine timore
DEI
inanis.*

*Idiotæ
humilis
melior
arrogan-
te dolio.*

*Scientia
charitate
vacuitate
plus obest
quam
quae.*

*Refræna
desideri-
um sciendii;*

*In his
maxime
garram
garra
satiati con-
seruant.
Concen-
tiae ma-
gis stude
quam sci-
entiae.
Nam sci-
ens multa
gravius
judicabe-
ris.*

*Quid glo-
riaris?
Seis mul-
ta? Sed
plura
nisi.
Et a plu-
ribus su-
peraris.*

*Vis uti-
tem scien-
tiam? a-
ma nesci-
ri.*

*Qui se
nihil, ali-
os magni-
facit, vere
sapit.*

*EIAM
peccantem
aestima te
ipso meli-
orem;
Incertus
de tuo
corde.*

*Et con-
fessus pro-
priae fra-
gilitatis*

*Veritas
certa;
Opinio
fallax.*

*Quid de
his angri-
mentis in
quibus in
judicio
non ar-
guemur?
Jer. v. 21.*

*Cur oc-
cupamur
inanibus?*

25.

Si vis utiliter aliquid scire et discere, ama neficii, et pro nihil reputari.

4. Haec est altissima et utilissima lectio, cui ipsius vera cognitio, et despectio.

De se ipso nihil tenere, et de aliis semper bene et alte sentire, magna sapientia est et perfectio.

Si vides alium aperte peccare, vel aliqua gravia perpetrare, non deberes te tamen meliorum aestimare: quia nescis, quam diu possis in bono stare.

Omnis fragiles fumus, sed tu neminem fragiorem te ipso tenebis.

CAPUT III.

De Doctrina veritatis.

FELIX, quem veritas per se docet, non per figuras et voces transeunte, sed sicuti se habet.

Nostra opinio, et noster sensus, saepe nos fallit, et modicum videt.

Quid prodest magna cavillatio de occultis et obscuris rebus, de quibus nec arguemur in iudicio, quia ignoravimus?

Grandis insipientia, quod neglectis utilibus et necessariis, ultra intendimus curiosis et damnosis; oculos habentes, non videmus.

2. Et quid curae nobis de generibus et speciebus?

Cui aeternum Verbum loquitur, a multis opinionibus expeditur.

Ex uno verbo omnia, et unum loquuntur omnia: et hoc est principium, quod et loquitur nobis.

Nemo

Nemo fine illo intelligit, aut recte judicat.

Cui omnia unum sunt, et omnia ad unum trahit, et omnia in uno videt; potest stabilis corde esse, et in DEO pacificus permanere.

O veritas DEUS, fac me unum tecum, in charitate perpetua.

Taedet me saepe, multa legere et audire; in te est totum quod volo et defidero.

Taceant omnes Doctores; fileant universae creature in conspectu tuo; tu mihi loquere folius.

3. Quanto aliquis magis sibi unitus, et interiorius simplicatus fuerit, tanto plura et altiora ex labore intelligit; quia despicer lumen intelligentiae accipit.

Purus, simplex, et stabilis spiritus, in multis operibus non dissipatur: quia omnia ad DEI honorem operatur, et in fe otiosus ab omnibus propria exquisitione esse nititur.

Quis te magis impedit et molestat, quam tua immortificata affectio cordis?

Bonus et devotus homo opera sua prius intutus disponit, quae foris agere debet.

Nec illa trahunt eum ad defideria vitiosae inclinationis, sed ipse inflebit ea ad arbitrium rectae rationis.

Quis habet fortius certamen, quam qui nititur vincere se ipsum?

Et hoc deberet esse negotium nostrum; vincere videlicet se ipsum, et quotidie se ipso formidem fieri, atque in melius aliquid proficere.

4. Omnis perfectio in hac vita, quamdam imperfectionem sibi habet annexam; et omnis speculatio nostra, quadam caligine non caret.

Humilis tui cognitio, certior via est ad DEUM, quam profunda scientia inquisitio.

Non est culpanda scientia, aut quaelibet sim- plex

*Unum
ama in
omnibus.*

*In uno
DEO in-
venies
omnia.*

*Ore ma-
gis uni-
tas, co-
plurum
capax.*

*Magna
glas ho-
minis,
DEUM,
non se-
quacren-
tis.*

*Intus
dispone
quod foris
acturus
es.*

*Dice ra-
tione, non
inclinati-
one.*

*Hoc age
quotidie
ut te ip-
sum viv-
cas.*

*Nulla
hic perfe-
ctio, sine
defectu.*

*Imper-
fectio
tertior
ad DEUM
via quam
subtilitas.*

Bona est plex rei notitia, quae bona est in se considerata, sed potior conscientia.

Hoc pauci-

clis solum et

hinc tot

desipiunt.

Potius

virtutibus

intende-

quam

quaesitio-

nibus.

In iudicio

de factis

quaesitio-

bus.

Certe adveniente die iudicii,

non quaere-

tur a nobis quid legimus,

sed quid fecimus :

nec quam bene diximus,

sed quam religiose

viximus.

Dic mihi, ubi sunt modo omnes illi domini et magistri, quos bene novisti dum adhuc vivebant, et studiis florarent?

Jam eorum praebendas alii possident; et nescio utrum de eis recogitant. In vita sua aliquid esse videbantur, et modo de illis taceatur.

6. O quam cito transit gloria mundi! Utinam vita eorum, scientiae ipsorum concordasset! tunc bene studiussent et legissent.

Quam multi pereunt per vanam scientiam in faeculo, qui parum curant de DEI seruicio!

Et quia magis eligunt magni esse quam humiles, ideo evanescent in cogitationibus suis.

Vere magnus est, qui magnam habet charitatem.

Vere magnus est, qui in se parvus est, et pro nihil omne culmen honoris dicit.

Vere prudens est, qui omnia terrena arbitratur ut stercora, ut Christum lucrifaciatur.

Et

Philipp.

iij. 8.

At ma-

gnus est,

qui fisi-

parvus.

Et vere bene doctus est, qui DEI voluntatem facit, et suam voluntatem relinquit.

Doctus,
qui volun-
tatem DEI
praefert
suac.

CAPUT IV.

De providentia in agendis.

NON est credendum omni verbo nec in infinitu; sed caute et longanimer res est secundum DEUM ponderanda.

** Joan. i.*

Proh dolor! saepe malum facilis quam bonum de alio creditur et dicitur, ita infirmus.

Cause res

Pondera.

Nam

proutus cre-

dimus

quam bo-

na.

Pri et

non credo-

re temere.

Sapientis

non esse

praecipi-

tem;

Ne per-

tinacere;

Neque lo-

quacum;

Tob. vi. 10.

Sece

re et forui

sapientis;

Bonae vi-

tae comes

Sapientia;

Humili-

tatis

praecipi-

Sed perfecti viri non facile credunt omni e- narranti: quia sciant infirmitatem humanam, ad malum proclivem, et in verbis fati labilem.

2. Magna sapientia, non esse praecipitem in agendis, nec pertinaciter in propriis stare senibus.

Ad hanc etiam pertinet, non quibuslibet hominum verbis credere, nec auditu vel creditu mox ad aliorum aures effundere.

Cum sapiente et conscientioso viro consilium habe; et quare potius a meliore instrui, quam tuas adinventiones sequi.

Bona vita facit hominem sapientem secundum DEUM, et expertum in multis.

Quanto quis in se humilior fuerit, et DEO subiectior, tanto in omnibus erit sapientior et pacatior.

Scriptura

eo spiritu

legenda

quo scrip-

ta.

CAPUT V.

De lectione sanctorum Scripturarum.

VERITAS est in Scripturis sanctorum quae- renda, non eloquentia.

Omnis Scriptura sacra eo spiritu de- bet legi, quo facta est.

Quae-

*Veritatem in ea
quaere,
non elo-
quentiam.*

*In legen-
do non
autorem,
sed rem
ipseta.*

Pl. cxvi. 2.

Rom. ii. 11.

*Curi-
ositas saepe
fructuum
lectiorum
auferit.*

Ecccli. viii.

9 & 11.

Quaerere potius debemus utilitatem in Scripturis, quam subtilitatem sermonis.

Ita libenter devotos et simplices libros legere debemus, sicut altos et profundos.

Non te offendat auctoritas scribentis, utrum parvae vel magnae litteraturas fuerit; sed amor purae veritatis te trahat ad legendum.

Non quaeras quis hoc dixerit; sed quid dicatur, attende.

2. Homines transeunt, sed *veritas Domini manet in aeternum*. Sine personarum acceptatione, variis modis loquitur nobis DEUS.

Curiositas nostra faepe nos impedit in lectio Scripturarum, cum volumus intelligere et discutere, ubi simpliciter esset transeundum.

Si vis profectum haurire, lege humiliiter, simpliciter et fideliter, nec umquam velis habere nomen scientiae.

Interroga libenter, et audi tacens verba Sanctorum; nec displiceant tibi parabolae seniorum: sine causa enim non proferuntur.

CAPUT VI.

De inordinatis affectionibus.

*Inordina-
ti deinde-
ri comes
turbatio.*

*Pl. xxxvi.
11.*

*Homo
spiritu
langue-
nus
aegre-
s.*

QUANDOCUMQUE homo aliquid inordinate appetit, statim in se inquietus fit.

Superbus et avarus numquam quiescunt; pauper et humilis spiritu in multitudine pacis conversantur.

Homo qui necdum perfecte in se mortuus est, cito tentatur, et vincitur in parvis et vilibus rebus.

Infirmus in spiritu, et quodammodo adhuc carnalis, et ad sensibilia inclinatus, difficulter

fe

se potest a terrenis desideriis ex toto abstrahere.

Et ideo faepe habet tristitiam, cum se subtrahit: leviter etiam indignatur, si quis ei refutat.

2. Si autem prosecutus fuerit quod concupiscit, statim ex reatu conscientiae gravatur: quia fecutus est passionem suam, quae nihil juvavit ad pacem quam quaequivit.

Resistit igitur passionibus inventur pax vera cordis, non autem eis fervendo.

Non est ergo pax in corde hominis carnalis, non in homine exterioribus dedito, sed in fere et spirituali.

CAPUT VII.

De vana spe, et elatione fugienda.

VANUS est, qui spem suam ponit in hominibus, aut in creaturis.

Non te pulleat aliis fervire, amore in hominem JESU CHRISTI, et pauperem in hoc saeculo vide.

Non stes super te ipsum, sed in DEO spem tuam constitue.

Fac quod in te est, et DEUS aderit bonae voluntati tuae.

Non confidas in tua scientia, vel astutia cuiuscumque viventis, sed magis in DEI gratia, qui adjuvat humiles, et de se praefumentes Judith. vi. humiliat.

2. Nec glorieris in divitiis, si adsunt; nec in amicis, quia potentes sunt, sed in DEO, qui omnia praefat, et se ipsum super omnia dare desiderat.

Non

*cohibet a
desideriis*

*Hinc ra-
dix tri-
stia-*

*Obsequi-
tur concu-
piscientia,*

*et max pa-
titio-
les con-
scientiae.*

*Refluxi-
bus et pa-
cen inve-
nies*

*passe-
bus et pa-
cen inve-
nies*

*In DEO
solo spem
pone, non
in homi-
ne.*

*Ne glori-
are in di-
vitiis, aut
amicis;*

15.

Jer. ix. 23.

Negue in bonis corporis;
Non te extollas de magnitudine vel pulchritudine corporis, quae modica infirmitate corruptitur et defoedatur.

Nec anima-
mas; Non placeas tibi ipsi de habilitate aut ingenuo tuo, ne displices DEO, cuius est totum quidquid boni naturaliter habueris.

Job ix. 20. 3. Non te reputes alii meliorem, ne forte coram DEO deterior habearis, qui scit, quid Joan. ii. 25. est in homine.

Non superbias de operibus bonis, quia alter fuit iudicia DEI, quam hominum; cui saepe displaceat, quod hominibus placet.

Habes boni qua-
datus et de aliis me-
tiorum praefu-
me. Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, ut humilitatem conferves.

Non nocet, si omnibus te supponas: nocet autem plurimum, si vel uni te paeponas.

Jugis pax cum humili; in corde autem superbi, zelus et indignatio frequens.

CAPUT VIII.

De cavenda nimia familiaritate.

Ecclesiasticus viii. 22. NON omni homini reveles cor tuum, sed cum sapiente et timente DEUM age cauam tuam.

Rarus ef-
to cum ex-
ternis, &
potentibus
fecisti;
Sed tutius
cum hu-
milibus et
devotis. Cum juvenibus et extraneis rarus es.

Cum divitibus noli blandiri, et coram magnatibus non libenter appareas.

Cum humilibus et simplicibus, cum devotis et morigeratis sociare, et quae aedificationis sunt, pertracta.

Non sis familiaris alicui mulieri, sed in communi, omnes bonas mulieres DEO commendena.

Philipps. i. 20. Soli DEO et Angelis ejus opta familiaris esse, et hominum notitiam devita.

2. Char

2. Charitas habenda est ad omnes, sed *Bona charitas, sed non familiari-*

familia-
ritas. Quandoque accedit, ut persona ignota, ex bona fama lucecat, cuius tamen praesentia oculos intuentum offuscatur.

Putamus aliquando aliis placere ex coniunctione nostra; et incipimus magis discipere ex morum improbitate in nobis confiderata.

CAPUT IX.

De obedientia et subjectione.

*V*ALDE magnum est, in obedientia stare, *Majus et tutius et subesse quam praece-*

esse. Multo tutius est, stare in subjectione, quam in praetexta.

Multi sunt sub obedientia, magis ex necessitate, quam ex charitate: et illi poenam habent, et leviter murmurant. Nec libertatem mentis acquirent, nisi ex toto corde propter DEUM se subficiant.

Curre hic vel ibi: non invenies quietem, nisi in humili subjectione sub Praetati regimine. Imaginatio locorum et mutatio, multos fecellit.

2. Verum est, quod unusquisque libenter agit pro sensu suo, et inclinatur ad eos magis qui secum sentiunt.

Sed si DEUS est inter nos, necesse est, ut relinquamus etiam quandoque nostrum sentire, propter bonum pacis.

Quis est ita sapiens, qui omnia plene scire potest?

Ergo

Nec qua-
re mo-
dium obe-
dienti
pro tuo
sensu,
Cui tam
proclive
et falli.

Cede tuo sensu propter DEUM; et multum proficias.

Ergo, noli nimis in sensu tuo confidere : sed velis etiam libenter aliorum sensum audire. Si bonum est tuum sentire, et hoc ipsum propter DEUM dimittis, et aliud sequeris, magis exinde proficies.

Prov. xii. 15.

3. Audivi enim faepe, securius esse audire et accipere consilium, quam dare.

Potest etiam contingere, ut bonum sit uniuscujusque sentire : sed nolle alii acquiescere, cum id ratio, aut causa postulat, signum est superbiae et pertinaciae.

CAPUT X.

De cavenda superfluitate verborum.

Cave tur-das et ne-gotia;

CAVEAS tumultum hominum, quantum potes : multum enim impedit tractatus saecularium gestorum, etiam si simplici intentione proferantur.

Si vis mente-mtranquili-tam.

Cito enim inquinamus vanitate, et captivamur.

Vellem me plures tacuisse, et inter homines non fuisse.

Vellem me plures tacuisse, et inter homines non fuisse.

Cur ita propendes ad collo-quia?

Sed quare tam libenter loquimur, et invicem fabulamur, cum tamen raro sine laetione conscientiae, ad silentium redimus ?

An quia venari-s folia?

Ideo tam libenter loquimur : quia per mutuas locutiones, ab invicem consolari quaerimus ; et cor diversis cogitationibus fatigatum, optamus relevare.

Et multum libenter de his, quae multum diligimus vel cupimus, vel quae nobis contraria sentimus libet loqui et cogitare.

Sed dum capta ex-teriora,

2. Sed proh dolor ! faepe inaniter et frustra. Nam haec exterior consolatio, interior et divinæ

divinae consolationis non modicum detrimentum est.

Ideo vigilandum est et orandum, ne tempus otiose transeat.

Si loqui licet et expedit, quae aedificabilia sunt loquere.

Malus usus, et negligentia profectus nostri, multum facit ad incustodiamoris nostri.

Juvat tamen non parum ad profectum spiritualem, devota spiritualium rerum collatio ; maxime ubi pares animo et spiritu, in DEO sibiificantur.

ferdis in-terna.

Cave tem-pis per-dere;
et vide quibus ià colloquuis tribus.

Pia col-latio inter-pares ad profec-tum uti-lis.

CAPUT XI.

De pace acquirenda, et zelo proficiendi.

*M*ULTAM possemus pacem habere, si non vellemus nos cum aliorum dictis et factis, et quae ad nostram curam non spectant, occupare.

Quomodo potest illi diu in pace manere, qui alienis curis se intermiscat ? qui occasiones forinsecus querat ? qui parum vel raro se intrinsecus colligit ?

Beati simplices, quoniam multam pacem habebunt.

2. Quare quidam Sanctorum, tam perfecti et contemplati fuerunt ?

Quia omnino se ipsos mortificare ab omnibus terrenis desideriis studuerunt : et ideo totis medullis cordis DEO inhaerere, atque libere vacare potuerunt.

Nos nimium occupamur propriis passionibus, et de transitoriis nimis sollicitamur.

Raro etiam unum vitium perfecte vincimus, et ad quotidianum profectum non accendimus ; ideo frigidii et tepidi remanemus.

Mitte de alienis curam, si vis pa-cem.

Felix qui secum ha-bitans, abhinet alienis.

En San-cti, qui-a terrene-ritat-erit vacui, fi-bi et DRO libere va-cabant.

Nos car-ni et sec-u-lo affixi ad divina torpemus.

3. Si

*Nou fo-
tes finit
sapere
quae sur-
sum sunt,
quaesque
super ter-
ram.*

*Seā re-
mota pro-
fessus,
concepti-
centia,
Et conso-
lationes
hu-
manae.*

*Pugna;
viriliter;
DEUS
non de-
erit.*

*Cave pro-
fectum
penes ex-
corticis vel
foliis.
Matth. iii.
10.*

*Initio fe-
re mello-
res humis
quam in
progressu.*

3. Si effemus nobis ipsis perfecte mortui, et interius minime implicati, tunc possemus etiam divina sapere, et de coelesti contemplatione aliquid experiri.

Totum et maximum impedimentum est, quia non fumus a passionibus et concupiscentiis liberi, nec perfectam Sanctorum viam conanum ingredi.

Quando etiam modicum adverstatis occurrit, nimis cito dejicimur, et ad humanas consolations convertimur.

4. Si niterem, sicut viri fortes, stare in praelio, profecto auxilium Domini super nos videremus de celo.

Ipse enim certantes, et de sua gratia sperantes, paratus est adjuvare: qui nobis certandi occasiones procurat ut vincamus.

Si tantum in istis exterioribus observantiss, profectum religionis ponimus, cito finem habet devotio nostra.

Sed ad radicem securim ponamus, ut purgati a passionibus, pacificam mentem possideamus.

5. Si omni anno unum vitium extirparemus, cito viri perfecti efficeremur.

Sed modo e contrario faepe sentimus, ut meliores et puriores in initio conversionis nos fuisse inveniamus, quam post multis annos progressionis.

Fervor et profectus quotidie deberet crescere; fed nunc pro magno videtur, si quis primi fervoris partem posset retinere.

Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc postea cuncta possemus facere cum levitate et gaudio.

6. Grave est, assueta dimittere; fed gravius est, contra propriam voluntatem ire.

Sed

Sed si non vincis parva et levia, quando superabis difficilia?

Refute in principio inclinationi tuae, et malam dedice confuetudinem: ne forte paulatim ad maiorem te ducat difficultatem.

O si adverteres, quantam tibi pacem, et aliis laetitiam faceres, te ipsum bene habendo, puto, quod follicior es ad spiritualem profectum.

*Serio fu-
de profec-
tus: hoc
tum pa-
cere alii
laetitiam
pariet.*

CAPUT XII.

De utilitate adverstatis.

BONUM nobis est, quod aliquando habeamus aliquas gravitates et contrariates; quia faepe hominem ad cor revocant, quatenus se in exilio esse cognoscat nec spem suam in aliqua re mundi ponat.

Bonum est, quod patiamur quandoque contradictiones, et quod male et imperfekte de nobis tentiant, etiam si bene agimus et intendimus. Ita faepe juvant ad humilitatem, et a vanâ gloria nos defendunt.

Tunc enim melius interiore testem DEUM quaerimus, quando fieri vilipendimus ab hominibus, et non bene nobis creditur.

2. Ideo deberet fe homo in DEO taliter firmare, ut non esset ei necesse, multas humanas consolations quaerere.

Quando homo bona voluntate tribulatur, vel tentatur, aut malis cogitationibus affligitur; tunc DEUM sibi magis necessarium intelligit, fine quo nihil boni se posse deprehendit.

Tunc etiam tristatur, gemit et orat pro misericordia quas patitur.

*Adversa
nos mo-
ment exi-
lit et
praeventis
meritiae.*

*Obloquia
benigne-
tibus pro-
sunt ad
humili-
tis cu-
stodiam.*

*Tunc e-
nim DEO
teſte mi-
nistrum.*

*Fun-
datio in
DEO, mi-
nus eget
humano
solatio.
Tentatus
deni-
m intel-
ligit,
quam ni-
hil fit in
DEO.*

Tunc

^{2 Cor. i. 8.} Tunc taedet eum diutius vivere, et mortem
Philipp. optat venire, ut possit dissolvi, et cum Christo
^{i. 23.} esse.

Tunc ag-
noicit,
quam ni-
hil hic se-
curem.

Tunc etiam bene advertit, perfectam secu-
ritatem et plenam pacem, in mundo non posse
constare.

CAPUT XIII.

De temptationibus reprimendis.

In mun-
do nulla
securitas.

Job vii. 1.

Hostis e-
nim nun-
quam
dormit.

Nemo
tam-
per-
ficio-
nis, ut ex-
pers et
tentatio-
nis.

Nus-
quam el-
nunquam
ab eis se-
curem.

Q UAMDIU in mundo vivimus, sine tri-
bulatione et temptatione esse non pos-
sumus.

Unde in Job scriptum est : Tentatio est vita
humana super terram.

Ideo unuqisque follicitus esse deberet circa
temptationes suas, et vigilare in orationibus : ne
diabolus locum inveniret decipiendi, qui nun-
quam dormitat, sed circuit quaerens quem
devoret. (1 Petr. v. 8.)

Nemo tam perfectus est et sanctus, qui non
habeat aliquando temptationes, et plene eis
carere non possumus.

2. Sunt tamen temptationes homini saepe
valde utiles, licet molestiae sint et graves ; quia
in illis homo humiliatur, purgatur et eruditur.
Omnes Sancti per multas tribulations et
temptations transierunt et profecerunt.

Et qui temptationes suffinere nequiverunt,
reprobi facti sunt, et defecerunt.

Non est aliquis ordo tam sanctus, nec locus
tam secretus, ubi non sint temptationes vel ad-
vertitates.

3. Non est homo securus a temptationibus to-
taliter, quamdiu vixerit, quia in nobis est unde
tentatur, ex quo in concupiscentia nati fumus.

Una

Una tentatione seu tribulatione recedente,
alia supervenit; et semper aliquid ad patientium
habebimus, nam bonum felicitatis nostrae
perdidimus.

Non sola
vincin-
tur fugia-
sed et hu-
milit pat-
entia.

Multi querunt temptationes fugere, et gra-
vius incident in eas.

Per solam fugam non possumus vincere ;
sed per patientiam et veram humilitatem, om-
nibus hostibus efficimur fortiores.

4. Qui tantummodo exterius declinat, nec
radicem evellit, parum proficiet, imo citius
ad eum temptationes redient, et pejus sentiet.

Paulatim, et per patientiam cum longani-
mitate, DEO juvante, melius superabis, quam
cum duritia et importunitate propria.

Sæpius accipe consilium in temptatione, et
cum tentato noli duriter agere ; sed consola-
tionem ingere, sicut tibi optares fieri.

5. Initium omnium malarum temptationum,
inconstantia animi, et parva ad DEUM con-
fidentia,

Quia sicut navis fine gubernaculo, hinc in-
de a fluctibus impellitur ; ita homo remissus,
et suum propositum deferens, varie tentatur.

Ignis probat ferrum, et tentatio hominem
juustum.

Noncimus saepe quid possumus : sed tentatio
aperit quid fumus.

Vigilandum est tamen, praecipue circa ini-
tium temptationis : quia tunc facilis hostis vin-
citur, si ostium mentis nullatenus intrare finitur;
sed extra limen, statim ut pulsaverit, illi ob-
viatur.

Ut facili-
us eam
vincas,
venien-
tem mox
oppri-
me.

Unde quidam dixit :

Principiis obsta, sero medicina paratur,
Cum mala per longas invaluere moras.

¹ Ovid.
De Remed.
i. v. 91.

Nam primo occurrit menti simplex cogitatio, deinde fortis imaginatio, postea delectatio et motus pravus et assensio.

*Nammo-
ra conva-
lēscit;*

*Homo fit
infirmus
et hos
tumultus.*

*Tentatio-
nes varie
dispensat
divina
providen-
tia.*

*Ne ergo
despera;
sed magis
ad DEUM
inspira.*

Judith.
viii. 16.

*Virtus
clareficit aduersis.
Hinc constans in et servidus, cum gravitatem non sentit; tentationes pietas, fo-
rta, sed si tempore adveritatis patienter fe-
num. Si à magnis fuscinet, spes magni profectus erit.
et parvis
succum-
bis, disce-
humili-
ari, nec ti-
bi fidere,*

Sicque paulatim ingreditur hostis malignus ex toto, dum illi non resistitur in principio.

Et quanto diutius ad resistendum quis tor-
puerit, tanto in se quotidie debilior fit, et
hostis contra eum potentior.

6. Quidam in principio conversionis sua
graviores tentationes patiuntur, quidam autem
in fine.

Quidam vero, quasi per totam vitam suam,
male habent.

Nonnulli fatis leniter tentantur, secundum di-
vinas ordinations sapientiam et aequitatem,
quae statum et merita hominum penfat, et cuncta
ad electorum suorum salutem preeordinat.

7. Ideo non debemus desperare, cum tenta-
mur: sed eo ferventius DEUM exorare, quate-
nus nos in omni tribulatione dignetur adjuva-
re; qui utique, secundum dictum Pauli, talem
faciet cum tentatione proventum (x Cor. x. 13.),
ut possimus sustinere.

Humiliemus ergo animas nostras sub manu
DEI, in omni tentatione & tribulatione; quia hu-
miles spiritu salvabit, et exaltabit.

8. In temptationibus & tribulationibus proba-
tur homo, quantum proficit; et ibi majus me-
ritum exigit, et virtus melius patescit.

*Si salva-
gutus ovi-
na, cum
res ex vo-
to fuisse
falleris.*

Quidam a magnis temptationibus custodiun-
tur, et in parvis quotidianis saepe vincuntur:
ut humiliati, nunquam de se ipsis in magnis
confidant, qui in tam modicis infirmitur.

CAP

CAPUT XIV.

De temerario iudicio vitando.

AD te ipsum oculos reflecte, et aliorum
facta caveas judicare. In judicando
alios, homo frustra laborat, saepius
errat, et leviter peccat; se ipsum vero judican-
do et discutiendo, semper fructuofe laborat.

Sicut nobis res cordi est, sic de ea frequen-
ter judicamus: nam verum judicium, propter
privatum amorem, faciliter perdimus.

Si Deus semper esset pura intentio nostri
desiderii, non tam faciliter turbaremur pro
reflexione fenestrarum nostri.

2. Sed faepe aliquid ab intra latet, vel eti-
am ab extra concurrit, quod nos etiam pariter
trahit.

Multe occulte se ipsos quaerunt, in rebus
quaes agunt, et nesciunt.

Videntur etiam in bona pace stare, quando
res pro eorum velle flunt, et sentire: si autem
aliter fit quam cupiunt, cito moventur et tri-
fles flunt.

Propter diversitatem fenestrarum et opinionum,
fatis frequenter oriorunt diffensiones inter
amicos et cives, inter religiosos et devotos.

3. Antiqua confutudo difficulter relinqui-
tur: et ultra proprium videre, nemo libenter
ducitur.

Si ratione tuae magis inniteris vel industriae,
quam virtuti subjectiveae JESU CHRISTI, raro
& tarde eris homo illuminatus; quia Deus
vult nos sibi perfecte subfici, et omnem ra-
tionem per inflammatum amorem transcen-
dere.

*Te ipsum
non alios
in spicie.*

*Pro affec-
tu suo
qui que
judicat,
et amor
um cor-
rumpt.*

*Si pure
DEUM
queraris,
non turba-
ris.*

*Si salva-
gutus ovi-
na, cum
res ex vo-
to fuisse
falleris.*

Sap. xiv.

*Adjueta
relinqui-
re et fenestrarum
et cetera
dum
Se si vis
esse Christi
et dicas
fenestrarum
et tuum e-
ius obser-
vativa,*

CAP.

CAPUT XV.

De operibus ex charitate factis.

*nullius
gratia
malum
age.*

*Bonum
etiam pro
majori
bono ali-
quando
intermit-
te.*

*1 Cor.
xiii. 3.*

*Luc. vii.
47.*

*Saepe ap-
paret chari-
tas, et
latet car-
nalitas.*

*En figura
perfectae
charita-
tis:
Sua non
quererit;
Nulli in-
videt;*

*Omnia
ad DEUM
refert.*

*Terrae
mera illi
vanitas.*

PRO nulla re mundi, et pro nullius hominis dilectione, aliquod malum est faciendum; sed pro utilitate tamen indigentis, opus bonum libere aliquando intermittendum est, aut etiam pro meliori mutandum.

Hoc enim facto, opus bonum non destruitur, sed in melius commutatur.

Sine charitate, opus externum nihil prodest; quidquid autem ex charitate agitur, quantumcumque etiam parvum sit et despctum, totum efficit fructuofum.

Magis siquidem DEUS penfat ex quanto quis agit, quam opus quod facit.

2. Multum facit, qui multum diligit. Multum facit, qui rem bene facit.

Bene facit, qui communitat magis quam faues voluntati fertit.

Saepe videtur esse charitas, et est magis carnalitas: quia naturalis inclinatio, propria voluntatis, spes retributionis, affectus commoditatis, raro abesse volunt.

3. Qui veram et perfectam charitatem habet, in nulla re se ipsum querat; sed DEI solummodo gloriam in omnibus fieri desiderat.

Nulli etiam invidet, quia nullum privatum gaudium amat, nec in se ipso vult gaudere; sed in DEO, super omnia bona, optat beatificari.

Nemini aliquid boni attribuit, sed totaliter ad DEUM refert, a quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes Sancti fruibiliter requiescent.

O qui scintillam haberet verae charitatis, profecto omnia terrena sentiret plena esse vanitatis.

CAP.

CAPUT XVI.

De sufficientia defectuum aliorum.

QUAE homo in se vel in aliis emendare non valet, debet patienter suffinere, donec DEUS alter ordinet.

Cogita, quia sic forte melius est pro tua probatione et patientia, fine qua non sunt multum ponderantur merita nostra.

Debes tamen pro talibus impedimentis supplicare, ut DEUS tibi dignetur subvenire, et possis benignè portare.

2. Si quis femel aut bis admonitus, non acquiescit, noli cum eo contendere; sed totum DEO committe, ut fiat voluntas ejus et honor, in omnibus servis suis, qui scit bene mala in bonum convertere.

Stude patientis esse in tolerando aliorum defectus, et qualescumque infirmitates; quia et tu multa habes, quae ab aliis oportet tolerari.

Si non potes te talem facere quallem vis, quomodo poteris alium ad tuum habere beneplacitum?

Libenter habemus alios perfectos, et tamen proprios non emendamus defectus.

3. Volumus, quod alii stricte corrigantur, et ipsi corrigi nolumus.

Duplicet larga aliorum licentia, et tamen nobis nolumus negari quod petimus.

Alios refringit per statuta volumus, et ipsi nolumus patimur amplius cohiberi.

Sic ergo patet, quam raro proximum sicut nos ipsos penfamus.

Si essent omnes perfecti, quid tunc habemus sub aliis pro DEO pati?

4. Nunc

*Quod ne-
quis mi-
tare, di-
tolerare.*

*Ita salu-
ti tuae ex-
pediat;*

*Sed obtem-
nihilomi-
nus a
DEO pete.
Cum mo-
nendo
non pro-
fici, Deo
committit.*

*Defectus
aliorum
per pati-
enter me-
mor tuo-
rum.*

*Aliis ri-
gidi, nobis
molles su-
mus.*

*At hoc
figurum
et amoris
sit, non
proximi.*

*Faciliis
patientia,
ubi om-
nia ex-
tentia.*

*At deus
sic dispo-
nit ad ex-
ercitum
nostrum.*

*Ut alter
ope alteri-
us egeat.*

*Et virtus
in adver-
so patet
ca.*

4. Nunc autem DEUS sic ordinavit, ut discamus alterius onera portare (Gal. vi. 2.) ; quia nemo sine defectu, nemo sine onere ; nemo sibi sufficiens, nemo sibi satis sapiens : sed oportet nos invicem portare, invicem consolari, pariter adjuvare, instruere et admonere. Quantae autem virtutis quisque fuerit, melius patet occasione adversitatis. Occasiones namque hominem fragilem non faciunt, sed qualis sit, ostendunt.

CAPUT XVII.

De monastica vita.

*In mul-
tis te ip-
sum opor-
tetur vinci-
as, si pacem
optas.*

*Praefer-
tim in
coenobitis.*

*Ubi fine querla
peregrinus;*

*Hebr. xi.
13.
1 Cor. iv.
10.*

O PORTET quod discas te ipsum in multis frangere, si vis pacem et concordiam cum aliis tenere. Non est parvum, in monasteriis, vel in congregatione habitare, et inibi sine querela converfari, et usque ad mortem fidelis perseverare. Beatus, qui ibidem bene vixerit, et agere multum est, feliciter consummaverit. Si vis debite stare et proficere, tene te tamquam exulem et peregrinum super terram. Oportet te stultum fieri propter Christum, si vis religiosam ducere vitam.

*Non ha-
bitus cor-
poris sed
animi re-
ligiosum
facti.*

Pf. cxiv. 3.

2. Habitus et tonsura, modicum confert : sed mutatio morum, et integra mortificatio passionum, verum faciunt religiosum.

Qui aliud quaerit quam pure DEUM, et animae suae salutem, non inveniet nisi tribula-

tionem et dolorem.

*Nec eris
stabili-
nis, nisi
huius.*

Non potest etiam diu stare pacificus, qui non nititur esse minimus, et omnibus subiectus. 3. Ad serviendum venisti, non ad regendum : ad patiendum et laborandum scias te vocatum, non ad otium vel fabulandum.

Hic

Hic ergo probantur homines, sicut aurum in fornace.

Hic nemo potest stare, nisi ex toto corde fe voluerit propter DEUM humiliare.

Sap. iii. 6.
*Vide
ergo ad
quid huc
veneris.*

CAPUT XVIII.

De exemplis sanctorum Patrum.

I NTUERE sanctorum Patrum vivida exempla, in quibus vera perfectio refulgit et religio, et videbis, quam modicum fit, et pene nihil, quod nos agimus.

Heu, quid est vita nostra, si illis fuerit comparata ?

Sancti et amici Christi, Domino servierunt in fame et siti, in frigore et nuditate, in labore et fatigatione, in vigilis et jejuniis, in orationibus et meditationibus sanctis, in persecutib;ibus et opprobriis multis.

2. O quam multas et graves tribulationes Singulis SS. ordini-
paffi sunt Apostoli, Martyres, Confessores, nes per-
Virgines et reliqui omnes, qui Christi vestigia curie !

volverunt sequi ! Nam animas suas in hoc mundo oderunt, ut in aeternam vitam eas possiderent.

O quam strictam et abdicatam vitam sancti Patres in eremo duxerunt ! quam longas et graves tentationes pertulerunt ! quam frequenter ab inimico vexati sunt ! quam crebras et fervidas orationes DEO obtulerunt ! quam rigidas abstinentias peregerunt ! quam magnum zelum et fervorem ad spiritualem profectum habuerunt ! quam forte bellum adversus edocationem vitiorum gesserunt ! quam puram et rectam intentionem ad DEUM tenerunt.

Joan. xii. 25.

Omnis

corum vi-

ta, guid-

nisi per-

petua

cruix, ab-

stinencia,

mortifica-

tio, luctu,

labor,

oratio.

Per

Omnis tempus & rat in pretio.

Mundus non renuntiabant,

Et hinc coelestibus abundabant.

Mundo negligebat, sed DEO dilecti.

Solis subdehant, virtutibus, hinc tantus erorum profectus.

Ergo eorum exemplo conseruare nos profecte.

Religio, nun ex ordine videlicet.

Quis tunc fuit fervor et amor disciplinae.

Per diem laborabant, et noctibus orationi diutinae vacabant, quamquam laborando ab oratione mentali, minime cessarent.

3. Omne tempus utiliter expendebant, omnis hora ad vacandum DEO brevis videbatur;

Et prae magna dulcedine contemplationis, etiam obliuioni tradebatur necessitas corporalis refecutionis.

Omnibus divitii, dignitatibus, honoribus, amicis et cognatis, renuntiabant; nil de mundo habere cupiebant, vix necessaria vitae sumebant; corpori servire, etiam in necessitate dolebant.

Pauperes igitur erant rebus terrenis, sed divites valde in gratia et virtutibus.

Foris egebant, fed intus gratia et consolatione divina reficiebantur.

4. Mundo erant alieni, sed DEO proximi ac familiares amici.

Sibi ipsis videbantur, tamquam nihil, et huic mundo despecti; fed erant in oculis DEI preciosi et dilecti.

In vera humilitate stabant, in simplici obedientia vivebant, in charitate et patientia ambulabant: et ideo quotidie in spiritu proficiebant, et magnam apud DEUM gratiam obtinebant.

Dati fuit in exemplum omnibus religiosis: et plus provocare nos debent ad bene proficiendum, quam tepidorum numerus ad relandendum.

5. O quantus fervor omnium religiorum, in principio fuas sanctae institutionis fuit!

O quanta devotione orationis! quanta aemulatio virtutis! quam magna disciplina viguit! quanta reverentia et obedientia, sub regula magistri, in omnibus effloruit!

Tef-

Testantur adhuc vestigia derelicta, quod vere viri sancti et perfecti fuerunt: qui tam strenue militantes, mundum suppeditaverunt.

Jam magnus putatur, si quis transgressor non fuerit: si quis, quod accepit, cum patientia tolerare potuerit.

6. Ah tepor & negligientia status nostri, quod tam cito declinamus a pristino fervore; et jam taedet vivere, prae lafistudine et tepe!

Utinam in te penitus non dormitet profectus virtutum, qui multa faepius exempla vidisti devotorum!

Jam multis sat est non transgre- di, atque non cu- ranti pro- gredi.

CAPUT XIX.

De exercitiis boni religiosi.

VITA boni religiosi, omnibus virtutibus pollere debet: ut sit talis interius, qualis videtur hominibus exterius.

Et merito, multo plus debet esse intus, quam quod cernitur foris: quia inspecto noster est DEUS, quem fumopere revereri debeamus, ubicumque fuerimus, et tamquam Angeli in conspectu ejus mundi incedere.

Omni die renovare debemus propositum nostrum, et ad fervorem nos excitare, quia hodie primum ad conversionem venissemus, atque dicere:

"Adjuva me, Domine DEUS, in bono proposito, et faneto fervitio tuo: et da mihi nunc hodie perfecte incipere, quia nihil est quod hactenus feci."

2. Secundum propositum nostrum, cursus profectus nostri: et multa diligentia opus est, bene proficere volenti.

Verus re- ligiosus foris et intus u- nus idem que est.

Propositi- um, qua- tunc primum incipiens.

Propositi- um, qua- tunc primum incipiens.

Quod

Quod si fortiter proponens, saepe deficit : quid ille, qui raro aut minus fixe aliiquid proponit ?

Variis tamen modis contingit desertio propositi nostri : et levis omisso exercitiorum, vix fine aliquo dispendio transit.

Proponens vero nullem est DEO, non tempore.

Prov. xvi. 9.

Sed ponere solita exeredita su- bindae licet charitatis causa :

Alias ita sit non facienda.

Certis vi- tis et ma- gis in se- quis certa obponere re- media.

Semel sal- tem in di- te recolli- ge.

Vesperti conser- fientiam in se- quis, circa dicas, fac- ta, cogi- tata.

Gulam imprimis frena.

Et otium fugie.

Justorum propositum, in gratia DEI potius, quam in propria sapientia pendet : in quo et semper confidunt, quidquid arripiunt.

Nam homo proponit, sed DEUS disponit, nec est in homine via ejus.

3. Si pietatis causa, aut fraternalae utilitatis proposito, quandoque consuetum omittitur exercitium, facile postea poterit recuperari.

Si autem taedio animi aut negligentia faciliter relinquitur, satis culpabile est, et nocivum sentierit. Conemur quantum possumus, adhuc leviter deficiemus in multis.

Semper tamen aliquid certi proponendum est, et contra illa praecipue, quae amplius nos impediunt.

Exteriora nostra, et interiora, pariter nobis scrutanda sunt et ordinanda, quia utraque excedunt ad profectum.

4. Si non continue te vales colligere, saltet interdum : et ad minus semel in die, mane videlet, aut vespere.

Mane propone, vespere discute mores tuos ; qualis hodie fuisti in verbo, opere, et cogitatione : quia in his saepius forsitan offendisti DEUM et proximum.

Accinge te, sicut vir, contra diabolicas nequitias: frena gulam, et omnem carnis inclinationem facilius frenabis.

Numquam sis ex toto otiosus: sed aut legens, aut scribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid utilitatis pro communi laborans.

Cor-

Corporalia tamen exercitia discrete sunt agenda, nec omnibus aequaliter assumenda.

5. Quae communia non sunt, non sunt foris *Arbitra- ria opera nra de- ter- les, neque prepo- nas nec es- fariat;*

ostendenda ; nam in secreto tutius exercentur *Aut pri- vata com- minibus.*

Cavendum tamen, ne piger sis ad communia, et ad singulare promptior : fed explicatis integre et fideliter debitis et injunctis, si jam ultra vacat, redde te tibi, prout devotus tua desiderat.

Non possunt omnes habere unum exercitium : fed aliud ifi, aliud illi, magis deferuntur.

Etiam pro temporis congruentia, diversa placent exercitia : quia alia in festis, alia in feriatis magis sapiunt diebus.

Aliis indigemus tempore tentationis, et aliis sunt.

Alia, cum tristamur, libet cogitare : et alia, cum laeti in Domino fuerimus.

6. Circa principalia festa, renovanda sunt *Solemnes efeltes dies in- gurgitaria et reli- gione per- age.*

Bona exercitia, et Sanctorum suffragia ferventius implorantur.

De festo in festum proponere debemus in quasi tunc de hoc saeculo migraturi, et ad aeternum festum perventur.

Ideoque follicite nos praeparare debemus in devotis temporibus, et devotius converfari, atque omnem observantiam strictius custodiare, tamquam in brevi praemium laboris nostri a DEO percepturi.

7. Et si dilatum fuerit, credamus nos minus bene praeparatos, atque indignos tantas adhuc gloriae, quae revelabitur in nobis tempore praefinito, et studeamus nos melius ad exitum praeparare.

Beatus servus (ait Evangelista Lucas) quem, Felix, cum

Tam- quam ab his festis mox ad eterna translu- rus.

*Dominus cum venerit Dominus, invenerit vigilantem.
veniens te Amen dico vobis, super omnia bona sua con-
venerit, fituet eum.* (Luc. xii. 37.)

CAPUT XX.

De amore solitudinis, et silentii.

*Vaca tibi
et DEO.*

QUAERE aptum tempus vacandi tibi, et de beneficiis DEI frequenter cogita.

Relinque curiosa. Tales perlege materias quae compunctionem magis praefant, quam occupationem.

*Elo pa-
cis tem-
poris, et
sat erit ad
exercitia
preatatis.*

*SS. olim
amabant
secreta
et solitudi-
nem.*

*Nos con-
vergatio-
nes, sed
quo dam-
no!*

*Domi-
major se-
curitas.*

Joan.v.13. Qui igitur intendit ad interiora et spiritualia pervenire, oportet eum cum IESU a turba declinare.

Nemo secure appareat, nisi qui libenter latet. Nemo secure loquitur, nisi qui libenter tacet.

Dico ta-
cere si vis
secure lo-
qui;

Nemo secure praefest, nisi qui libenter sub-
est.

Nemo

Nemo secure praecipit, nisi qui bene obediens didicit.

3. Nemo secure gaudet, nisi bonae conscientiae in fe testimonium habeat.

Semper tamen Sanctorum securitas, plena *Piis securi-
tate, sed cum
formidine.*

Nec eo minus folliciti et humiles in fe fuerint, quia magnis virtutibus et gratia emicuerunt.

Pravorum autem securitas, ex superbia et *Mali se-
cure, sed cum
sumptuoso-
ne.*

Numquam promitas tibi securitatem in hac vita, quamvis bonus videaris coenobita, aut *Ne nimis
tibi, vel
alitis de te
fide.*

4. Saepè meliores in aestimatione hominum, gravius periclitari fuit propter suam nimiam confidentiam.

Unde multis utilius est, ut non penitus tentationibus careant, sed faepius impugnentur ne nimium securi sint, ne forte in superbiam eleventur, ne etiam ad exteriores consolationes licentius declinet.

O qui numquam transtitoriam laetitiam quaereret, qui numquam cum mundo se occuparet, quam bonam conscientiam servaret!

O qui omnem vanam follicitudinem amputaret, et dumtaxat salutaria ac divina cogitaret, et totam spem suam in DEO constitueret, quam magnam pacem et quietem possideret!

5. Nemo dignus est coelesti consolatione, nisi diligenter se exercerit in sancta compunctione.

Si vis corde tenus compungi, intra cubile tuum, et exclude tumultus mundi, sicut scriptum est: *In cubilibus vestris compungimini.* autem (Pf. iv. 5.) In cella invenies, quod desoris faepius amittes.

Cella

*Et farere
si bene re-
gere.*

*Piis securi-
tate, sed cum
formidine.*

*Mali se-
cure, sed cum
sumptuoso-
ne.*

*Ne nimis
tibi, vel
alitis de te
fide.*

*Hinc
multis u-
tile tenta-
ri, ad mi-
nuendam
suffici-
cam.*

*Fuge
mundum
et omnem
ejus laeti-
tiam; et
servabis
puram
conscien-
tiam.*

*Consolati-
o spiri-
tus non
datur sine
compunc-
tione cor-
dis.*

*Com-
punctio
autem
cella et
solitudine
gaudet.*

Cella amata dulcescit, et male custo-
dita taedium generat. Si in principio conver-
fatis, *aditam in-*
sernum. Cella continua dulcescit, et male custo-
dita taedium generat. Si in principio conver-
fatis, *aditam in-*
sernum.

Ibi inve-
nies quod *nu-*
strum *autem.* In silentio et quiete proficit anima de-
vota, et dicit abscondita Scripturarum.

Ibi tanto *tempore* *deo-*
quo mi-
nus homi-
nus. Ibi invenit fluenta lacrymarum, quibus sin-
gulis noctibus fe latet et mundet, ut condi-
tori suo tanto familiarior fiat, quanto longius
ab omni faeculari tumultu degit.

Qui ergo se abstrahit a notis et amicis, ap-
proximabit illi DEUS cum Angelis sanctis.

Melius est laterare, et fui curam agere : quam se neglecto, signa facere.

Libenter *late-*
re, praecia-
rum rela-
gio ho-
minis elo-
gium. Laudabile est homini religioso, raro foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre.

7. Quid vis videre, quod non licet habe-
re? *Transit mundus, et concupiscentia ejus.*

(i. Joan. ii. 17.)

Curiositas Trahunt desideria sensualitatis ad spa-
videndi et spa-
tiandi mater
tentacionum. Trahunt desideria sensualitatis ad spa-
tiandum ; fed cum hora transferit, quid nisi gravitatem conscientiae, et cordis dif-
perfitionem reportat?

Quid captas *gaudium, cu-*
nus tristem, sen-
tias exitum? Laetus exitus, tristem saepe redditum pa-
rit ; et laeta vigilia ferotina triste mane facit.

Sic omne carnale gaudium blande intrat, fed in fine mordet et perimit.

Quid potes alibi videre, quod hic non vides ? Ecce coelum, et terra, et omnia elementa ; nam ex ipsis omnia sunt facta.

8. Quid potes alicubi videre, quod diu potest sub sole permanere?

Credis te forsan fatiari, sed non poteris pertingere.

Si cuncta videres praesentia, quid esset nisi visio vana?

Leva

Nihil sub *sole dura-*
bile.

Nihil *quod cor* *fatiat.*

Leva oculos tuos ad DEUM in excelsis, et ora pro peccatis tuis et negligentia.

Dimitte vana vanis : tu autem intende illis,
quaes tibi praecepit DEUS.

Claude super te ostium tuum, et voca ad te JESUM, dilectum tuum.

Mane cum eo in cella, quia non invenies alibi tantam pacem.

Si non exsifies, nec quidquam de rumoribus audis, melius in bona pace permanisces ; ex quo nova delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare.

Dilige
ergo flare
domi ; et
tecum ha-
bita.

Expertus
crede et
cave.

CAPUT XXI.

De compunctione cordis.

*S*I vis aliquid proficere, conserva te in timore DEI, et noli esse nimis liber ; fed sub disciplina cohipe omnes fenus tuos, be :

Da te ad cordis compunctionem, et invenies Et com-
devotionem.

Compunctione multa bona aperit, quae dis-
luto cito perdere consuevit.

Mirum est, quod homo potest unquam perfecte in hac vita laetari, qui suum exilium et tam multa pericula animae sua confiderat et penat.

2. Propter levitatem cordis et negligentiam defectuum nostrorum, non sentimus animae nostrae dolores ; fed saepe vane rideamus, quando merito flere deberemus.

Non est vera libertas, nec bona laetitia, nisi in timore DEI cum bona conscientia.

Felix, qui abjecere potest omne impedimentum distractio-
nis, et ad unionem fe recolligere sanctorae compunctionis.

Abjice er-
go omne
quod di-
fractis,

Felix

*Nam
compara-
tiva futu-
ras mera
est vani-
tas.*

Sed attende ad coelestia bona, et videbis quod omnia ista temporalia, nulla sunt; sed valde incerta et magis gravantia, quia numquam sine felicitudine et timore possidentur.

Non est hominis felicitas, habere tempora-
lia ad abundantiam; sed sufficit ei medio-
critas.

Vere miseria est, vivere super terram.

Quanto homo voluerit esse spiritualior, tanto praeiens vita fit ei amarior; quia sentit melius, et videt clarius, humanae corruptionis de-
fectus.

Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quiescere, laborare, & ceteris necessitatibus na-
ture subiacere; vere magna miseria est, et afflictio homini devoto, qui libenter effet abso-
lutus, et liber ab omni peccato.

3. Valde enim gravatur interior homo, ne-
cessitatibus corporalibus in hoc mundo.

Unde Propheta devote rogat, quatenus liber
ab ipsis effe valeat, dicens: *De necessitatibus
meis erue me, Domine.* (Pf. xxiv. 17.)

Sed vae non cognoscentibus suam miseriam:
& amplius vae illis, qui diligunt hanc miseriam
et corruptibilem vitam.

Nam in tantum quidam hanc amplectuntur
(licet etiam vix necessaria laborando aut men-
dicando habeant) ut si possent hic semper vi-
vere, de regno DEI nihil curarent.

4. O infani et infideles corde, qui tam pro-
funde in terrenis jacent, ut nihil nisi carnalia
sapiant.

Sed miseri adhuc in fine graviter sentient,
quam vile et nihil erat quod amaverunt.

Sancti autem DEI, et omnes devoti amici
Christi, non attenderunt quae carni placue-
runt, nec quae in hoc tempore floruerunt: sed

tota

*Non sic
sancti et
amici
DEI: qui-
bus terre-*

tota spes eorum et intentio ad aeterna bona *na fasti-
cio erant.*

Ferebatur totum desiderium eorum sursum *Aeterna
ad manuera et invisibilia, ne amore vilibilium
tu deside-
rio,*

traherentur ad infima. *Heb. x. 35*
Noli, frater, amittere confidentiam pro-
ficiendi ad spiritualia: adhuc habes tempus et
horum.

5. Quare vis procrastinare propositum tuum? *Inceps vel
Surge, et in instanti incipe, et dic: Nunc tem-
pus est faciendi, nunc tempus est pugnandi,
servens fit
fero.*

Quando male habes, et tribularis, tunc tem-
pus est promerendi.

Oportet te transire per ignem et aquam, Pf. ixv. 12.
antequam venias in refrigerium.

Nisi tibi vim feceris, vitium non superabis. *Per fug-
iam con-
tendit ad
coronam.*

Quam diu ictu fragile corpus gerimus, sine
peccato esse non possumus, nec sine taedio et
dolore vivere.

Oportet haberemus ab omni miseria quietem;
sed quia per peccatum perdidimus in-
nocentiam, amissimus etiam veram beatitu-
dinem.

Ideo oportet nos tenere sapientiam, et DEI
expectare misericordiam; donec transeat iniqui-
tas haec, et mortalitas absorbeatur a vita. *2 Cor. v. 4.*

6. O quanta fragilitas humana, quae sem-
per prona est ad vitia!

Hodie confiteris peccata tua, et cras iterum
perpetras confessio.

Nunc proponis cavere, et post horam agis,
quia nihil propoisuisti.

Merito ergo nos ipos humiliare possumus,
neque umquam aliquid magni de nobis sentire;
quia tam fragiles et instabiles sumus. *Cave er-
ratis, sed
mox cau-
si.*

Cito etiam potest perdi per negligentiam,
quod